

ЗВІТ
за I етап виконання наукової роботи (науково-технічної розробки)
(2020 рік)

1. **Керівник НДР:** Кочубей Тетяна Дмитрівна
2. **Назва та номер державної реєстрації НДР:** 0111U009198 Актуальні проблеми історико-педагогічного знання
3. **Найменування закладу вищої освіти або наукової установи:** Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
4. **Терміни виконання етапу:** 09.2003-12.2025
5. **Короткий зміст проекту (предмет, об'єкт, мета, основні завдання, до 20 рядків)**

Предмет – особливості і тенденції становлення та розвитку історико-педагогічного знання.

Об'єкт – розвиток історико-педагогічного знання.

Мета - визначити особливості й тенденції розвитку історико-педагогічного знання.

Завдання дослідження:

1. Обґрунтувати теоретико-методологічні засади проблеми розвитку історико-педагогічного знання.
 2. З'ясувати стан розробленості проблеми, виокремити етапи становлення та розвитку історико-педагогічного знання.
 3. Визначити тенденції розвитку-історико педагогічних процесів.
 4. Розкрити особливості розвитку історико-педагогічного знання.
 5. Роль історико-педагогічних персоналій у розвитку педагогічної думки.
6. Результати виконання попереднього (за наявності) етапу (до 10 рядків)

Членами кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи було здійснено дослідження проблеми «Педагогічна історіографія та джерелознавство як важливі складові історико-педагогічного дослідження». Результатами дослідження є здійснений аналіз важливих взаємодоповнювальних складових історико-педагогічного дослідження – педагогічного джерелознавства та педагогічної історіографії, що дозволяють установити справжність, об'єктивність відомостей в цій галузі, розширити уявлення про закономірності наукового пізнання, систематизувати знання про історико-педагогічний процес. Однак на сьогодні залишаються відкритими питання щодо співвідношення цих складових, спільного і відмінного в їх предметному полі, завданнях, базових критеріїв групування історико-педагогічних джерел з метою класифікації тощо.

7. Опис процесу наукового дослідження за звітним етапом (до 50 рядків) Здійснено періодизацію розвитку гігієни в контексті формування санітарно-гігієнічних норм для закладів професійно-технічної освіти України; досліджено становлення та розвиток соціальної роботи в Україні, роль жінок в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття і до сьогодення (Хелен Перлман, Мері Річман, Берта фон Зутнер, Ярошенко Алла Олександрівна, Елізабет Фрай, Ольга Кайданова, Пеша Ірината ін.), висвітлено «жіноче питання» у поглядах Олександрі Коллонтай; історію становлення інклюзивної освіти в незалежній Україні (соціально-правовий аспект); ідеї Василя Сухомлинського в контексті «Нової української школи»; питання початкової освіти у творчій спадщині українського педагога Никифора Яковича Григорієва (1883-1953 рр.); історію розвитку соціальних інститутів на українських землях в творчій спадщині П. Житецького; досліджено «Записки по вопросу о мерах к пресечению распространения недозволенного обучения в северо-западном крае; виховання і перевиховання педагогічно занедбаних дітей, історичні аспекти розвитку соціальної допомоги сільському населенню на українських землях, історико-культурні, природно-заповідні та лікувально-оздоровчі об'єкти Черкащини крізь призму інклюзивного туризму; історичні аспекти розвитку соціальної допомоги сільському населенню на українських землях.

Захищено дисертаційні дослідження: **Моргай Л. А.** «Педагогічна та науково-просвітницька діяльність Никифора Яковича Григорієва (1883 – 1953 рр.)» зі спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки на здобуття наукового ступеня доктора філософії (2020). Дисертанткою вперше цілісно розкрито зміст і напрями (громадсько-просвітницький, публіцистичний, редакторський, культурно-освітній) педагогічної та науковопросвітницької діяльності Н. Григорієва для відтворення розвитку освіти в

Україні в кінці XIX – першій половині XX ст.; удосконалено наукові уявлення про історіографію проблеми та джерельну базу дослідження; висвітлено становлення й розвиток особистості Н. Григоріва; виокремлено та охарактеризовано основні періоди його педагогічної та науково-просвітницької діяльності, а саме: перший період (1904 – 1917 рр.) – початковий період становлення Н. Григоріва як фахового педагога; другий період (1918 – 1920 рр.) – становлення Н. Григоріва як політичного і державного діяча; третій період (1921 – 1953 рр.) – активна освітньо-просвітницька діяльність педагога за кордоном; здійснено аналіз змісту підручників за авторством Н. Григоріва.

Очеретяний А. В. «Формування життєвих цінностей у студентів вищих навчальних закладів США та України» зі спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки на здобуття наукового ступеня доктора філософії (2020). Здобувачем вперше виявлено і розкрито особливості формування життєвих цінностей студентів у закладах вищої освіти США (студентоцентричний підхід; урахування життєвого досвіду та життєвих можливостей; забезпечення взаємозв'язку з розвитком життєвих потреб, життєвих орієнтирів та принципів; використання спеціального алгоритму; надання переваги інтерактивним інструментам і методам; поєднання реального та віртуального освітнього середовища; здійснення анімованого проектування життєвих ситуацій для визначення можливості дотримання тих чи інших цінностей; створення життєвого портфоліо студента – кодексу його життєвих цінностей); розроблено модель, визначено алгоритм та інтерактивні інструменти формування життєвих цінностей у студентів закладів вищої освіти у США (інтерактивні освітні зони та інформаційно-комунікаційне освітнє середовище, інтерактивні методи, фідбек-векторне спрямування, Skype-простір, SPARK! LAB-простір).

Саврій Ю.Ф. «Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку» зі спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки на здобуття наукового ступеня доктора філософії (2020 р.). Дисертанткою вперше обґрунтовано педагогічні умови (усвідомлення майбутніми вихователями важливості етнопедагогічної складової їхньої професійної підготовки; створення у педагогічному коледжі етновиховного середовища, орієнтованого на формування етнопедагогічної культури майбутніх вихователів; оптимізація етнопедагогічної підготовки студентів через забезпечення взаємозв'язку теорії і практики, наповнених етнопедагогічним компонентом); визначено компоненти (когнітивний, мотиваційний, діяльнісний), критерії та показники готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку, схарактеризовано її рівні.

7. Відмінні риси і перевага отриманих результатів (отриманої продукції) над вітчизняними або зарубіжними аналогами чи прототипами (на підставі порівняльних характеристик) (до 20 рядків):

1. Результативність виконання звітної етапу науково-дослідної роботи

№ з/п	Показники	Виконано (за результатами НДР), одиниць
1.	Публікації виконавців (авторів) за тематикою НДР:	
1.1.	Статті у журналах, що входять до наукометричних баз даних:	
	- Scopus	1
	- Web of Science	2
	- Index Copernicus	9
1.2.	Публікації в матеріалах конференцій, що входять до наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science (або Index Copernicus для суспільних та гуманітарних наук)*	-
1.3.	Статті у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України:	9 кат. Б 2 кат. В
	з них: в журналах з особливим статусом (рекомендовані секціями)**	
1.4.	Публікації у матеріалах конференцій, тезах доповідей та виданнях, що не включені до переліку наукових фахових видань України (крім тих, що увійшли до п. 1.2.)	7

1.5.	Монографії та розділи монографій, опубліковані за рішенням Вченої ради закладу вищої освіти (наукової установи)	2
1.6.	Монографії та розділи монографій, опубліковані (або підготовлені і подані до друку) в іноземних видавництвах	-
1.7.	Підручники, навчальні посібники України	5
1.8.	Словники, довідники	-
2.	Підготовка наукових кадрів:	
2.1.	Захищено докторських дисертацій за тематикою НДР	-
2.2.	Захищено кандидатських дисертацій за тематикою НДР	3
3.	Охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності, створені за тематикою НДР:	
3.1.	Отримано патентів України	-
3.2.	Отримано свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір	4
3.3.	Отримано патентів інших держав	
4.	Участь з оплатою у виконанні НДР (штатних одиниць/осіб):	-
4.1.	Студентів	-
4.2.	Молодих учених та аспірантів	-

* Тексти наукових статей, тез доповідей на наукових конференціях та описів отриманих патентів представляти на Web-сторінках організацій-виконавців наукової роботи (науково-технічної розробки)

** Для секцій, які не визначили перелік журналів з особливим статусом, оцінюються журнали категорії «Б» згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 № 32 «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06 лютого 2018 р. за № 148/31600.

2. Перелік виконавців: кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи.
3. Бібліографічний перелік монографій, підручників, посібників, словників, довідників, наукових статей, інших публікацій; подані заявки та отримані патенти; теми захищених дисертацій.

Монографії в Україні

1. Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття до сьогодення: колективна монографія / Т.В.Семигіна, Н.М.Коляда, О.О.Кравченко, Т.Д.Кочубей та ін. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2020. 316 с. (рекомендовано Вченою радою університету, протокол №15 від 26 червня 2020 р.)
2. Моргай Л. А. Григорієв Никифор Якович (1883-1953 рр.): нариси з педагогічної та науково-просвітницької діяльності: монографія / Л.А. Моргай. Умань : «Сочінський М.М.», 2020. 228 с.

Посібники

1. Булінг та кібербулінг як соціальна проблема в Україні: навчальний посібник МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, факультет соціальної та психологічної освіти; уклад: Н.М. Коляда, О.О. Кравченко, І.В. Албул, Ю.В. Підвальна та ін. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2020. 156 с. (Рекомендовано до друку Вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, протокол №9 від 25 лютого 2020 р.)
2. Історико-культурні, природно-заповідні та лікувально-оздоровчі об'єкти Черкащини крізь призму інклюзивного туризму : довідник / Кравченко О. О., Міщенко М. С., Резніченко І. Г., Чупіна К. О., Молоченко І. А., Поліщук О. Р., Скочко М. О. ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві. 227 с.(рекомендовано Вченою радою університету, протокол №15 від 26 червня 2020 р.)
11. Святиться учителя ім'я / Нестругіна Л. М., Полехіна В. М. ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2020. 428 с.
13. Теорія та історія соціальної роботи : навчальний посібник / уклад. О. О. Матрос; МОН України, Уманський державний пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Візаві, 2020. 244 с. (рекомендовано Вченою радою, протокол №10 від 13 лютого 2020 року)

1. Kravchenko O., Oksom P., Voitovska A., Albul I. Gender socialization of students with disabilities: Ukrainian practices. AMAZONIA INVESTIGA Web of Science MAR 2020 Том: 9 Вып. 27, С. 260-267
2. Olha Matros, Iulilia Pidvalna, Lilia Morgay. Socio-educational idea of educators and educators of the second half of the XIX – early of the XX century. Journals Humanities & Social Sciences Reviews. Vol 8, No 2, 2020, pp 43-53.
3. Kravchenko O., Pyzhianova , N., Pidvalna , U., Reznichenko , I. Educational activity of P. Kulish: book publishing and folklore preservation. <https://doi.org/10.34069/AI/2020.26.02.32> (doi: 10.34069/AI/2020.26.02.32). Vol. 9 Núm. 26: 282 – 290 / Febrero 2020

у закордонних виданнях;

1. Koliada N., Levchenko N. Children's movement as the basis for youth work development: historiography and source base of the problem. Current issues of inclusive tourism introduction in Ukraine and other countries. – Poznan : UniKS Press, 2020. – 225 p. ISBN 978-83-953988-2-7 (s. 213 – 238).
2. Ryabinina M., Kochubey T. MANIPULATIVE INFLUENCE IN SOCIO-PEDAGOGICAL ACTIVITIES // SCIENTIFIC DISCUSSION, VOL 2, No 47, (2020). ISSN 3041-4245. S. 16-20.

у наукових виданнях України (категорія Б);

1. Андрійченко Д. В. Оздоровлення вихованців дитячого будинку під час літніх канікул (публікація Галини Бондаренко) / Г. В Бондаренко. Соціальна робота та соціальна освіта, 2020. Вип. № 2. С. 89-94.
2. Балдинюк Олена Особливості соціалізації молоді в «Товаристві сприяння моральному, розумовому та фізичному розвитку молодих людей “Маяк”». Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. Вип. 1(3), ч. 1 / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини / голов. ред. С. В. Совгіра. Умань : Візаві, 2020. С. 6–14. URL: <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/204096>
3. Ісаченко В.П., Левченко Н.В., Коляда Н.М. Підготовка фахівців до роботи з молоддю: історичний аспект. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Педагогіка. Соціальна робота. Ужгород, 2020. № 2 (47) – прийнято до друку.
4. Кочубей Т. Д., Саврій Ю.Ф. Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку. Інноваційна педагогіка : Причорномор. н.-д. ін-т екон. та інновацій. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 20. Т. 2. С.83-86.
5. Кочубей Т.Д., Люльченко В.Г. Періодизація розвитку гігієни в контексті формування санітарно-гігієнічних норм для закладів професійно-технічної освіти України. Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки, 2019. Вип. 86(1). С. 267-271.
6. Кравченко О.О., Кучер Г.М. Захист прав жінок на рівні громади: досвід міста Умань. Інноватика у вихованні. 2020. Том 2. № 11. С. 14 – 21.
7. Кравченко Оксана, Коляда Наталія, Чупіна Катерина. З досвіду соціальної роботи в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. Соціальна робота та соціальна освіта. 2020. Вип. 1 (4). С. 112–141.
8. Матрос О.О. Історія становлення інклюзивної освіти в незалежній Україні: соціально-правовий аспект. Соціальна робота та соціальна освіта. Умань, 2020. №1 (4). С. 105–112.
9. Моргай Л. А. Питання початкової освіти у творчій спадщині українського педагога Никифора Яковича Григорієва (1883-1953 рр.). Проблеми підготовки сучасного вчителя / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини / голов. ред. С.В. Совгіра. Умань : Візаві, 2020. (подано до друку)

у наукових виданнях України (категорія В);

1. Ісаченко В.П. Історія розвитку соціальних інститутів на українських землях в творчій спадщині П. Житецького. Історико-педагогічний альманах. 2020. № 1. С. 26 – 30.
2. Росенко С.О. Записка по вопросу о мерах к пресечению распространения недозволенного обучения в северо-западном крае. Історико-педагогічний альманах. 2019. Вип. 2. С. 35–40. (в минулому році нею не звітувала)

в інших виданнях України.

2. Албул І.В. Хелен Перлман. Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття до сьогодення: колективна монографія. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2020. С.97-105.
4. Бондаренко Г.В. Кирилова Г. Виховання і перевиховання педагогічно занедбаних дітей. Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика : колективна монографія / за ред. Н. М. Коляди ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, Умань : Візаві, 2020. С. 218-233.
10. Ісаченко Вікторія. Ярошенко Алла Олександрівна. Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття – до сьогодення : колективна монографія. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2020. С. 307 – 311.
11. Матрос О.О. Мері Річмонд (1861-1928). Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття і до сьогодення : колективна монографія ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т соц. та псих. освіти, каф. соц. педагогіки та соц. роботи, Гендерний центр. Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. С. 49 – 58.
12. Матрос О.О. Історія розвитку інклюзивної освіти в Україні. Психологічний супровід та соціально-педагогічна робота в закладі освіти: теорія та практика: колект. моногр. Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2020. С. 183–208. (1 д.а.).
16. Шевчук Оксана. Елізабет Фрай (1780–1845). Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття – до сьогодення : колект. моногр. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2020. С. 13–22. (Рекомендовано до друку Вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, протокол засідання Вченої ради № 15 від 26 червня 2020 р.).
18. Гончар І. Г. Ольга Кайданова Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття і до сьогодення : колективна монографія ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т соц. та псих. освіти, каф. соц. педагогіки та соц. роботи, Гендерний центр. Умань : ВПЦ «Візаві», 2020, С. 59 – 64.
25. Скочко М. Історичні аспекти розвитку соціальної допомоги сільському населенню на українських землях. Психологічний супровід та соціально-педагогічна робота в закладі освіти: теорія та практика: колект. моногр. Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2020. С. 230-243
27. Балдинюк О. Д. Висвітлення «жіночого питання» у поглядах Олександри Коллонтай. Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття – до сьогодення : колективна монографія, Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2020. С. 68–88.
30. Левченко Н.В. Пеша Ірина. Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття до сьогодення: колективна монографія. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2020.. С.268-277.

Керівник роботи

(підпис)

(ініціали, прізвище)